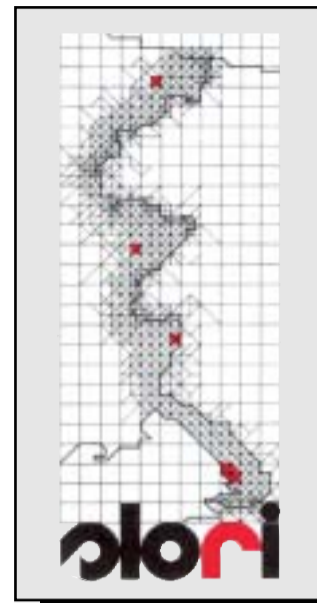


Slori letos slavi trideset let delovanja



Slovenski raziskovalni inštitut v Italiji praznuje letos tridesetletnico obstoja in delovanja. Nastal je leta 1974 v okviru priprav na tedanjo Konferenco o narodnih manjšinah, ki se je odvijala v Trstu. Pravzaprav je potreba po raziskovalni ustanovi bila prisotna že nekaj let prej, Konferenca pa je postopek nastajanja pospešila, saj se je bilo potrebno nanjo temeljito pripraviti in na njej strokovno posredovati vrsto gledanj, ocen in stanj.

Nato se je Inštitut kadrovske krepil in ozemeljsko širil na štiri dodatne "postaje" v Gorici, Cedadu in Kanalski dolini. Sčasno z velikimi negativnimi spremembami v celotni slovenski narodni skupnosti v Italiji je ustanova zasla v velike finančne težave na začetku devetdesetih let in se je iz njih izmotala v nekaj letih z lastnimi iskanji, rešitvami, odpovedmi in močmi.

Sedaj na Inštitutu nismo povsem zadovoljni s stanjem in raznimi silnicami, ki nas pogojujejo; marsikaj bi bilo mogoče napraviti več in bolje, a vselej in povsod se postavlja vprašanje kritja stroškov za projekte, zlasti pa za dodaten kader, ki naj sledi vse večjim potrebam po samozaveščanju naše narodne skupnosti.

Na Inštitutu smo se odločili, da z zunanji pobudami zabeležimo jubilej na koncu koledarskega leta. Zadnji meseci so tu in bliža se tudi praznovanje, ki smo si ga zamislili tako slavnostno kot delavno. Potekalo bo 20. novembra v Narodnem domu v Trstu. Podrobneje bomo javnost se obvestili, na današnji strani pa le opozorilo nanj, ker bo naslednja stran izšla že po izvedeni pobudi. Stran pa vam v duhu obletnice posreduje nekaj vsebinsko izrazitih razmišljanj predsednika in treh ravnateljev, ki so v teh treh desetletjih usklajevali in usmerjali delo Inštituta. Misli so povzete iz različnih posegov, ki so jih imeli na raznih posvetih ali v priložnostnih brošurah ob 20. in 25. obletnici. V okvirju objavljamo osnovni 2. člen Statuta, ki opredeljuje smisel obstoja take ustanove med Slovenci v Italiji.

ALJOŠA VOLČIČ

Preko svojih sedežev v Trstu, Gorici, Cedadu in Kanalski dolini, ki so bili v tem obdobju različno zasedeni, je SLORI skušal po svojih močeh (tudi finančnih) biti prisoten na vsem ozemlju, kjer je naseljena slovenska manjšina. To je po eni strani omogočilo, da so raziskave pogonale svoje korenine v teritorij, ki ga je Inštitut raziskoval in da so zaradi tega rezultati bili mnogo bolj bogati in pristni. Po drugi strani pa je s svojo dejavnostjo izprical slovensko prisotnost v predelih dežele, v katerih se se danes do neke mere osporava. (SLORI 25, 2000)

KAREL ŠIŠKOVIČ

Na splošno torej, obravnavani dokumenti (osnutki zascitnega zakona SKGZ, SS-SDZ, KPI, PSI, PSIUP, op.ur.) - nekateri več, drugi manj - obsegajo skoraj vso problematiko slovenske narodne skupnosti na podlagi načel, ki so si jih zastavili posamezni sestavljalci v imenu lastne stranke, skupine ali organizacije. Če bi hoteli do najmanjše podrobnosti primerjati vse dokumente, bi verjet-



Aljoša Volčič



Karel Šiškovič



Darko Bratina



Emidij Susič

no morali priti do sklepa, da so vsi dobri zaradi duha, ki jih preveva. Po drugi strani pa bi morali ugotoviti, da noben dokument ni popoln in da bi verjetno sinteza vseh petih dokumentov z nekaterimi dopolnitvami predstavljala optimum za sedanji čas, za sedanje razmere in za prostor, na katerem živijo Slovenci. (Slovenci v Italiji po drugi svetovni vojni, 1975)

Nacelo ozemeljske celovitosti globalne zakonske zaščite ima svojo utemeljitev predvsem v ustavi italijanske republike, v zadnjem času pa je bilo potrjeno tudi v nekaterih dokumentih italijanskega parlamenta ob razpravi za ratifikacijo osimskih sporazumov, kar je - po mojem mnenju - najboljša in avtentična interpretacija preambule in 8. člena osimske pogodbe.

Tudi nekateri dokumenti Organizacije združenih narodov pri opredelitvi pojma manjšin in njihovih pravic poudarjajo celovitost zaščite na področju, na katerem živi manjšina, brez kakršnekoli razlike.

Težnje po omejevanju priznavanja naših narodnostnih pravic so prisotne v družbi, v kateri živimo, že več časa, ker izhajajo iz koncepta številčnosti določenih družbenih skupnosti, ne pa iz demokratskega soočenja s temi skupnostmi. (Opredelitev ozemeljske zaščite, 1979)

Inštitut je dopolnil nas prostor z dimenzijo znanstvene misli, znanstvenega dela, ki smo ju prej pogrešali. Omogoča nam prever-

janje gospodarske, družbene, politične in kulturne stvarnosti v vseh treh pokrajinah dežele Furlanije - Julijske krajine, kjer živimo Slovenci... (Primorski dnevnik 1979)

Sestletni program inštituta je na prvi pogled empiričen, ceprav ima značilnosti interdisciplinosti, ki smo si jo zapisali kot nacelo ob ustanovitvi. Ta empiričnost, ki je prevladala tudi v dosedanjem delu, izhaja iz potrebe po cimbojsem in popolnejšem spoznavanju notranjih in zunanjih dejavnikov, ki sestavljajo in pogojujejo našo manjšinsko družbo. To pa ne pomeni, da se obenem ne moremo in ne smemo truditi, da bi iz metodološkega in teoretičnega vidika dosegli določeno trenutno sintezo. (Primorski dnevnik 1980)

DARKO BRATINA

Vsak raziskovalni inštitut potrebuje uresničevanje svoje bazične dejavnosti, za kar potrebuje čas, kadre in finančna sredstva. Predvsem pa mora paziti, da ne pride do zunanjih motenj. Potrebna sta predvsem postopnost pri delu in potrpežljivost. Sele potem lahko pride do kapitala, ki se obrestuje. Po drugi strani pa je seveda res, da ne moremo odmisli ti časa, v katerem živimo. V tem smislu se na SLORI-ju posvečamo predvsem solski in gospodarski problematiki in razmišljamo o kulturni. Razen tega delujemo tudi zelo praktično: smo izvajalci nalog, ki jih naročajo različni subjekti znotraj manjšine.

Strinjam se, da je potrebno vključevanje raziskovalcev iz matice kot tudi iz večinskega naroda v naše projekte. Nasa bazična dejavnost je taka, da dopušča uvrščanje v mednarodni kontekst. Preprosto receno gre za to, da naš inštitut nikakor noče ostati zaprt v svojo manjšino, temveč hoče biti na voljo vsem, ki njegove usluže potrebujejo. To pomeni, da mora biti obravnava obmejnega prostora, obmejnega sodelovanja, pa tudi manjšinske problematike na taki ravni in take vrste, da je lahko vir za kvalitetno dokumentacijo.

Ne glede na ideologijo ugotavljamo dve smeri v sodobnem družboslovju: na eni strani gre za poudarjanje nacije, na drugi strani pa za poudarjanje vloge razrednosti. Legitimnost, ki je izhajala iz nacionalnosti, je danes v krizi, na vzvodu pa je prav tako v krizi legitimnost izhajanja iz razredne osnove. Verjetno pa je, da bo raziskovanje v postindustrijski družbi večjo tezo dajalo etnosu kot osnovi raziskav.

Posebej bi rad rekel se nekaj o nekaterih ustaljenih kategorialnih pojmi, ki so za naše delo nekako klasični: npr. pojem asimilacije. Identiteta, tudi etnična, ni enaka enkrat za vselej. Prilagaja se različnim silnicam in se preoblikuje; tako smemo trditi, da poleg asimilacije obstaja tudi deasimilacija. (Razvojna filozofija Slovenskega raziskovalnega inštituta, 1989)

Vsak človek je gotovo prav čudna spremenljivka, ker je hkrati odvisna spremenljivka - to pomeni, da se človek opremi glede na to, kar mu določeno okolje daje na razpolago - hkrati pa je neverjetna neodvisna spremenljivka, saj skozi svoje življenje gradi svojo biografijo, zato svojo istovetnost, na osnovi katere vrača okolju, ki mu pripada, dodatne jezikovne in kulturne premoženjske prvine.

Zaradi tega se moramo na nekakšen način močno potruditi v smeri etnične in jezikovne obnove, da ponovno oživimo naše okolje, ne da bi ga spreminjali zgolj v muzealnost, temveč kot se dela v zvezi z naravnim in krajinskim premoženjem. Le z živimi operaterji, ki so iz mesa in kosti in zato sposobni, da vsakodnevno vplivajo na prostor ter ga bogatijo, lahko zastavimo nove razvojne smernice. (Ethnos: Et nos, 1996)

EMIDIJ SUSIČ

Današnjim in bodočim izzi- vom se ne more izogniti nobena izmed ustanov slovenske narodne skupnosti v Italiji. To velja tudi za Slori, ki se mora se

Iz statuta:

2. člen

Namen Inštituta je, da proučuje, raziskuje in analizira etnične pojave in njihove zapletene in razčlenjene formacije na mednarodni ravni, izhajajoč iz družbeno-zgodovinskih posebnosti slovenske narodne skupnosti v Italiji in iz njene medetnične umescenosti v evropski kontekst. Pri tem se poslužuje teoretskih in metodoloških pristopov, ki jih nudijo družbene, prostorske in humanistične vede na področju "ethnic studies". Dejavnost se izvaja tako v Italiji kot v inozemstvu. Z ozirom na to ima Inštitut naslednje cilje:

- samostojno zastavlja in izvaja tudi po naročilu raziskave z etnično-nacionalno tematiko nasploh in posebej v zvezi s slovenskim etnosom;
- organizira seminarje, znanstvena srečanja, posvete in konference v zvezi z vprašanji, ki zadevajo Slovence v Italiji, ter v zvezi z etnično-nacionalnimi problemi nasploh;
- zbira in hrani bibliografsko in dokumentacijsko gradivo ter ga nudi na razpolago institucijam in zainteresiranim raziskovalcem;
- pripravlja in promovira lastne publikacije;
- sodeluje in sklepa konvencije z univerzami in inštituti, ki delujejo na istem področju;
- razpisuje tečaje in stipendije za raziskave, univerzitetne dodiplomske in podiplomske studije ter promovira različne študijske in raziskovalne priloznosti za mladino.



Posveti inštituta v Gorici malo po ustanovitvi



V Cedadu je bil letos eden izmed številnih Slorijevih posvetov

SLOVENSKI RAZISKOVALNI INŠTITUT

Osrednji sedež:

trg Giotti 1
34133 TRST
tel.: 040-636663
fax: 040-369392
E-mail: trst@slori.it

Gorica:

ul. Della Croce 3
34170 Gorica
tel.: 0481-81827
fax: 0481-531381
E-mail: gorica@slori.it

Beneska Slovenija:

ul. IX Agosto 8
33043 Cedad
tel.: 0432/732500
fax: 0432/732500
E-mail: cedad@slori.it

Kanalska dolina:

ul. Pontebbana 28
33010 Ukve (UD)
Tel.: 0428-60266
E-mail:
planika.slori@agemont.it

Trzaski in goriski sedež imata na razpolago bogat izbor strokovnih del, s posebnim poudarkom na gradivu, ki specifično obravnava slovensko manjšino v Italiji in manjšinska vprašanja nasploh. Nekateri knjige in publikacije nudi Slovenski raziskovalni inštitut brezplačno, ostale si lahko interese izposojajo; na voljo je tudi fotokopirni servis.

Uredil Aldo Rupel